

ומאחר שאמר הכתוב: "במספר שני תבואות ימכר לך", משמע שאין הקרקע מכורה כלל, אלא תבואות של כל שנה שעד היובל.⁽¹⁾

מתניתא מסייע לו לריש לקיש:

דתניא:

א. הבכור אינו נוטל פי שנים בירושת אביו, אלא במה שהיה מוחזק ביד אביו בשעת מיתתו, אבל במה שהיה "ראוי" בשעת מיתה לבוא אל האב, אין הבכור נוטל בו פי שנים, ומשום שנאמר: "כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים, בכל אשר ימצא לו", ודרשו חכמים: "אשר ימצא", פרט לראוי.

ב. כיצד: מת אבי אביו לאחר שמת אביו של הבכור, והרי אביו יורש את אביו בקבר, אין הבכור נוטל "פי שנים" בירושה זו, אלא נוטל כשאר כל הפשוטים חלק אחד, ומשום ששדה זו לא היתה מוחזקת ביד אביו של הבכור בשעת מיתתו, אלא "ראויה" היתה לבוא לו לכשימות אביו.

ג. ומכל מקום: **בכור נוטל פי שנים, בשדה**

חד בר חד [בן יחיד אחר בן יחיד] **עד זמן יהושע בן נון**, כך, שלא היתה "חלוקת ירושה" בשדה, כי אילו היתה חלוקת ירושה, אין לכל חולק בשדה אלא קנין פירות בלבד, שאינו מחייב במקרא בכורים.⁽¹⁰⁾

אבל מאחר שאמר רבי יוחנן עצמו: "קנין פירות כקנין הגוף דמי", אם כן אף שדה שהיתה בה "חלוקת ירושה", הרי בעליה חייבים להביא ממנה בכורים ולקרות עליהם.

אמר רבא: קרא ומתניתא [פסוק וברייתא] **מסייעי ליה לריש לקיש**, דאמר: "קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי".

קרא מסייע לו לריש לקיש:

שהרי נאמר: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו. במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך, **במספר שני תבואות ימכר לך** [כלומר: המחיר צריך שייקבע לפי מספר השנים שאחר היובל הקודם, ומספר השנים שנותר עד היובל, כי היות והשדה חוזרת לבעליה ביובל, הרי נמצא שאינו קונה אלא את מספר השנים שיש עד היובל]"?

— הרי הוא מביא מן התורה, אלא שאינו קורא, או שמן התורה פטור הוא אף מהבאה, ולדעת הסובר שמן התורה פטור הוא מהבאה, יכולים אנו לפרש את לשון הגמרא כפשוטה.

1. ראה ב"אילת השחר" בסוף הפרק, שהקשה: הרי בזה אין מחלוקת שאין לו אלא "קנין פירות", ולא נחלקו אלא אם "כקנין הגוף דמי", ואם כן מה הראיה מן הפסוק כמו ריש לקיש! וראה מה שביאר שם.

לכל אחד חצי! ? וראה בזה בתוספות לעיל מז ב ד"ה טבל, וב"קהלות יעקב" לגיטין הנדמ"ח סימן לד ד"ה ועפ"ז.

10. נתבאר על פי לשון רש"י שכתב: "לא משכחת שמביא וקורא", ומשמע שיעקר הקושיא היא משום מקרא בכורים, ונטה רש"י מלשון הגמרא "לא משכחת דמייתי בכורים".

וראה לעיל מז ב בהערה 6, שהובאה מחלוקת ראשונים, אם כשקנה הלוקח קנין פירות בלבד — למאן דאמר "קנין פירות לאו כקנין הגוף"